

Justitiedepartementet
Ju.remissvar@regeringskansliet.se

Ju2025/01012

Slutbetänkandet Ökat informationsutbyte – några anslutande frågor SOU 2025:45

Inledande synpunkter

Förvaltningsrätten ifrågasätter inte att det finns ett behov av ökat informationsutbyte mellan myndigheter och att det finns ett behov av en bestämmelse som tydliggör att myndigheter i vissa fall på eget initiativ kan lämna information. Förvaltningsrätten ser även positivt på att en sådan bestämmelse införs. Domstolen ställer sig dock tveksam till att en bestämmelse om utlämnande av uppgifter som inte är sekretessbelagda ska placeras i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL. Detta med anledning av att OSL har utformats för att specificera vilka uppgifter som får undantas från principen om handlingsoffentlighet (jfr. 2 kap. 2 § tryckfrihetsförordningen). Rent lagtekniskt anger OSL således vilka uppgifter som omfattas av sekretess samt under vilka förhållanden som denna sekretess kan brytas. Den föreslagna bestämmelsen tar i stället sikte på uppgifter som inte omfattas av sekretess och syftet är att förtydliga för myndigheter att de får lämna sådana uppgifter till andra myndigheter på eget initiativ. Det rör sig därmed inte om en bestämmelse som rent rättsligt är nödvändig för att möjliggöra utlämnande i dessa situationer och dess tilltänkta placering i OSL riskerar att urholka systematiken i lagen. En lösning vore i stället att placera denna typ av upplysningsbestämmelse i en motsvarande lag om uppgiftsskyldighet mellan myndigheter (jfr exempelvis lagen [2025:170] om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna).

Sammantaget bedömer förvaltningsrätten att det finns ett behov av en fortsatt översyn eftersom sekretessreglering, enligt domstolens mening, har blivit alltmer rörig och svåröverskådlig. Den föreslagna bestämmelsens placering i OSL skulle inte heller underlätta i detta avseende. En fortsatt översyn motiveras även av rättsutveckling avseende dataskyddslagstiftningen samt de tillämpningsproblem med nuvarande reglering som framgår av betänkandet.

Uppgifter som inte har dokumenterats

Förvaltningsrätten har i tidigare remissyttrande över delbetänkandet *Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – Behov och föreslagna ändringar*

(SOU 2024:63) framfört vissa synpunkter avseende lämpligheten att uppgifter som inte dokumenterats ska kunna vara föremål för utlämnande. Dessa synpunkter gör sig gällande även avseende nu aktuellt förslag och domstolen önskar även att framhålla följande.

Förvaltningsrätten ser vissa tillämpningssvårigheter vad gäller utlämnande av uppgifter som inte har dokumenterats. Det kan ifrågasättas hur en enskild medarbetare vid en myndighet ska kunna bedöma om en icke-dokumenterad uppgift (t.ex. en personlig minnesbild hos medarbetaren) är sekretessbelagd eller inte. Vidare är det, enligt förvaltningsrättens mening, inte nödvändigtvis så att en uppgift alltid har en fast status avseende om den är sekretessbelagd eller inte, utan detta kan variera beroende av sammanhang och tidsaspekter.

Mot denna bakgrund anser domstolen att en myndighet som lämnar ut en uppgift till en annan myndighet bör åläggas att åtminstone dokumentera dess bedömning av uppgiftens status att inte vara sekretessbelagd. Detta skulle i sådana fall kunna underlätta framtida sekretessbedömningar. Förvaltningsrätten ser inte heller att dataskyddsregleringen skulle förhindra att myndigheter dokumenterar uppgifter som de avser att lämna över till annan myndighet (jfr s. 19 i betänkandet) utan att ett sådant agerande ändå kan inrymmas i de sedvanliga rättsliga grunderna för personuppgiftsbehandling; exempelvis myndighetsutövning och uppgift av allmänt intresse. Enligt domstolens mening riskerar den föreslagna åtgärden att i stället bli till en form av kringgående samt urholkande av dataskyddsregleringen då det ter sig något svårförståeligt att en myndighet inte tycker sig kunna dokumentera en uppgift men ändå anse att denna uppgift i någon grad är så pass betydelsefull att den bör lämnas ut till en annan myndighet.

Det kan även ifrågasättas hur den mottagande myndigheten ska kunna bedöma och värdera en sådan icke-dokumenterad uppgift som exempelvis en personlig minnesbild hos en annan myndighets medarbetare. Det kan finnas en risk för att uppgifter som lämnas ut på detta sätt, utan någon form av dokumentation, förvanskas eller misstolkas vilket skulle riskera rätts-säkerheten samt den enskildes integritet.

Eget initiativ

Även om den föreslagna bestämmelsen är utformad så att den enbart träffar uppgifter som inte omfattas av sekretess samt att bestämmelsen inte ålägger myndigheter någon absolut skyldighet att lämna ut uppgifter anser förvaltningsrätten att det finns vissa etiska aspekter som bör få ett större utrymme. Är det exempelvis lämpligt att en socialsekreterare – som i hög utsträckning arbetar förtroendeskapande gentemot den enskilde – lämnar ut uppgifter som denne fått från ett förtroligt samtal med den enskilde till en annan myndighet?

När det gäller domstolarna avstyrker förvaltningsrätten att uppgifter ska kunna lämnas ut till andra myndigheter på eget initiativ. Det ska inte råda några tvivel för den enskilde att en uppgift som lämnats till domstolen där enbart hanteras på ett sätt som ligger inom ramen för domstolens uppdrag, dvs. att uppgiften hanteras i den dömande verksamheten. En annan ordning riskerar, enligt förvaltningsrättens mening, att äventyra allmänhetens förtroende för domstolarnas opartiskhet samt tilliten till rättssystemet.

Sammantaget anser förvaltningsrätten att dessa aspekter behöver ytterligare belysning i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Elektroniskt utlämnande

I betänkandet på s. 24 anges att det bör införas bestämmelser om att elektroniskt utlämnande är tillåtet om det inte är olämpligt. Förvaltningsrätten har i sak inte något att erinra vad gäller utredarens slutsatser i dessa delar men domstolen anser dock att det finns skäl att se över ordalydelsen av de föreslagna bestämmelserna om elektroniskt utlämnande (se exempelvis s. 34 avseende den föreslagna lydelsen i 20 § lagen [2006:378] om lägenhetsregister). Dessa bestämmelser är rent språkligt utformade som om direktåtkomst vore huvudregeln och att elektroniskt utlämnande på annat sätt får göras om det inte är olämpligt. Enligt förvaltningsrättens mening kan en sådan formulering ge upphov till vissa problem vid tillämpningen av bestämmelserna och det vore därför önskvärt att ordalydelsen ses över.

Övrigt

Förvaltningsrätten har vissa synpunkter avseende det som anges om skyddade personuppgifter på s. 324 f. i betänkandet. Enligt domstolens mening saknas det i detta avsnitt ett resonemang avseende betydelsen av 21 kap. 3 § OSL. Även om denna sekretessbestämmelse i sig innebär en presumtion för offentlighet är det av stor vikt att bestämmelsen faktiskt tillämpas för det fall sekretess behövs på grund av att den enskilde eller dess närstående kan komma att utsättas för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs.

Vidare vill förvaltningsrätten framhålla det som anges på s. 95 i betänkandet. Utredaren gör där gällande att det är mer korrekt att beskriva en sekretessbrytandebestämmelse som en bestämmelse som medger att annars sekretessbelagda uppgifter lämnas ut. Förvaltningsrätten anser att utredaren har gjort en riktig iakttagelse i detta avseende som lagstiftaren bör ta med sig i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Cecilia Mauritzon efter föredragning för lagmannen Eva-Lotta Hedin. Föredragande har varit specialistföredraganden Kim Bohlin.

Cecilia Mauritzon

Kim Bohlin